

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 33/2023-32

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], zastúpenej Mgr. Michalom Zálešákom, LL.M., advokátom, Heyrovského 14, Bratislava, proti rozsudku Okresného súdu Malacky č. k. 32 C 168/2018 z 24. júna 2019 a proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 3 Co 88/2020 z 30. septembra 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 20. januára 2022 domáha vyslovenia porušenia práva na ochranu (nedotknuteľnosť) obydlia podľa čl. 21 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva na ochranu súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a čl. 8 dohovoru a zákazu diskriminácie podľa čl. 12 ods. 2 a čl. 14 ústavy v spojení s čl. 8 dohovoru rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje zrušiť obidve napadnuté rozhodnutia a vrátiť vec Okresnému súdu Malacky (ďalej len „okresný súd“) na nové konanie a rozhodnutie, ako aj priznať náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutých rozhodnutí a ostatných príloh vyplýva, že okresný súd v konaní o žalobe Slovenskej republiky „v zast. Slovenským pozemkovým fondom“ (ďalej len „žalobca“) rozsudkom č. k. 32 C 168/2018 z 24. júna 2019 rozhodol, že sťažovateľka je povinná odstrániť na vlastné náklady stavbu rodinného domu nachádzajúceho sa na špecifikovanom pozemku zapísanom na liste vlastníctva vedenom pre katastrálne územie [REDAKOVANÉ], a to do 30 dní od právoplatnosti rozsudku. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) na odvolanie

sťažovateľky rozsudkom č. k. 3 Co 88/2020-193 z 30. septembra 2021 okrem iného rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil.

3. Podľa krajského súdu okresný súd dospel hodnotením dôkazov k správnym skutkovým záverom relevantným pre právne posúdenie žaloby, aplikoval zodpovedajúce ustanovenia Občianskeho zákonníka a zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, dostupnú judikatúru a svoje rozhodnutie dostatočne odôvodnil. Podstatnou okolnosťou bolo, že stavba sa nachádza na pozemku žalobcu. Krajský súd sa nestotožnil s odvolacou námietkou žalovanej, že preukázala, že jej stavba sa nenachádzala v ochrannom pásme či bezpečnostnom pásme plynovodu. Poukázal na dôkazy preukazujúce, že sa stavba nachádza v blízkosti ochranného pásma a priamo v bezpečnostnom pásme plynovodu. Nepovažoval za preukázanú obranu o zakreslení plynovodu v územnom pláne samosprávneho kraja. Zápis z vytyčenia plynárenského zariadenia predložený žalovanou hodnotil ako bezpredmetný, pretože bol vykonaný len podľa prevádzkovej dokumentácie spoločnosti, ktorá nie je vlastníkom ani prevádzkovateľom plynovodu, nie fyzickým zameraním. Zriadenie stavby v bezpečnostnom, nie ochrannom pásme plynovodu bez súhlasu prevádzkovateľa pritom okresný súd zohľadnil ako jeden z dôvodov vyhovenia žalobe. Sťažovateľka sa zriadením stavby v tomto pásme vystavila negatívnemu pôsobeniu plynárenského zariadenia v prípade jeho poruchy, čím *de facto* znemožnila naplnenie účelu bezpečnostného pásma. Nebolo sporné, že vykonanie stavebných prác bolo v rozpore s územným plánom obce, podľa ktorého mala uvedená oblasť charakter „*krajinná zeleň a les*“ a nebola určená na výstavbu. Nebolo určujúce, že na uvedenom území sa v minulosti nachádzala nelegálna skládka odpadu, o ktorej žalobca nemal vedomosť a ktorú sťažovateľka odstránila, pretože to ju neoprávňovalo pozemok patriaci žalobcovi zastávať. Sťažovateľka od počiatku vedela, že stavbu realizovala na cudzom pozemku, ku ktorému nemala občianskoprávne oprávnenie, a mala vedomosť o vykonávaní prác bez stavebného povolenia. V realizácii stavby pokračovala i po výkone štátneho stavebného dohľadu i po rozhodnutí stavebného úradu o zastavení výkonu stavebných prác. Dokumentáciu na legalizáciu stavby či vydanie dodatočného povolenia, ktorá by mohla overiť, či stavba nepredstavuje pre sťažovateľku, jej rodinu a okolie bezpečnostné riziko, nepredložila. Absentovala u nej tak dobrá viera a jej protiprávne konanie možno označiť za vedomé a úmyselné. Krajský súd podčiarkol ochranu vlastníckeho práva majiteľov pozemkov a záujem spoločnosti, aby nedochádzalo k nadmerne tvrdým riešeniam vo vzťahu k stavebníkovi.

4. Krajský súd skúmal existenciu dôvodov zvláštneho zreteľa podľa § 135c ods. 1 Občianskeho zákonníka. Uzavrel, že okresný súd, i keď stručne, zohľadnil skutočnosti svedčiace v prospech žalovanej ako charakter stavby ako jej obydľia, prípadnú hroziacu hospodársku stratu. Tieto nemohli vyvážiť nedostatok dobrej viery sťažovateľky pri realizácii stavby, musela si byť vedomá dôsledkov svojho konania a toho, že vlastníkom pozemku sa môže kedykoľvek domáhať odstránenia jej stavby. To, že okresný súd nereflektoval závery judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), nemalo za následok nesprávnosť napadnutého rozhodnutia. Podľa krajského súdu je zrejmé, že okresný súd vyhodnotil charakter stavby ako obydlie, ktoré rovnako ako právo na súkromný a rodinný život požíva ochranu v zmysle čl. 8 dohovoru a podľa ústavy. V zmysle viacerých rozhodnutí ESLP skúmal, či došlo k zásahu do práv zaručených týmto článkom dohovoru. Požiadavka na odstránenie stavby z pozemku žalobcu má podľa krajského súdu základ

v § 126 a § 135c ods. 1 Občianskeho zákonníka, a teda je súladná so zákonom. Sleduje ochranu práv žalobcu ako vlastníka pozemku, na ktorom bez jeho vedomia a bez stavebného povolenia sťažovateľka úmyselne vykonávala stavebné práce. Zároveň sleduje ochranu práv, života, zdravia a majetku sťažovateľky, keďže táto stavbu postavila v bezpečnostnom pásme plynovodu vytvorenom na zabránenie prípadných porúch a havárií na plynárenských zariadeniach. Zároveň so zreteľom na územný plán obce sleduje aj ochranu a záujem verejnosti. Tieto okolnosti odôvodňujú nevyhnutnosť zásahu spočívajúceho v odstránení stavby, ktorý sleduje legitímny cieľ.

5. Žalobcovi nemožno vyčítať nečinnosť v tom, že nežiadal o súdnu ochranu počas výkonu stavebných prác, pretože, majúc vedomosť o postupe a úkonoch stavebného úradu, sa spoliehal, že sťažovateľka bude rešpektovať príkazy a rozhodnutia autorít verejnej moci. Krajský súd chápe, že odstránením stavby, do ktorej sťažovateľka vložila nemalé prostriedky, jej vznikne majetková strata a hrozí jej bezdomovecť. Tieto skutočnosti však nemôžu prevážiť nad pre ňu nepriaznivými okolnosťami ako nedobromyseľnosť, protiprávnosť jej konania, nelegálnosť stavby postavenej bez súhlasu vlastníka pozemku a prevádzkovateľa plynovodu v rozpore s verejným záujmom v bezpečnostnom pásme plynovodu s hrozbou škôd na živote, zdraví a majetku sťažovateľky. Sťažovateľke bola poskytnutá možnosť zlegalizovať stavbu, ktorú ESĽP vníma ako alternatívu k vyst'ahovaniu a možnosť jeho zabráneniu. Krajský súd vníma aj sociálnu znevýhodnenosť sťažovateľky, čo ju bez ďalšieho neoprávňuje konať vedome a úmyselne v rozpore so zákonom, záujmami žalobcu a verejnosti a vystaviť sa i prípadnému nebezpečenstvu vzniku ujmy na živote, zdraví a majetku. Sťažovateľka nijako nepreukázala, že sa pred začatím stavebných prác usilovala legálnym spôsobom nájsť miesto na svoje obydlie a že v tomto smere bola nejakým spôsobom diskriminovaná. Námietku, že žalobca pristupoval k ostatným obyvateľom predmetnej lokality, pokiaľ nemajú rómsky pôvod, v obdobnej situácii iným spôsobom, sťažovateľka nekonkretizovala. Obmedzila sa na poukaz na spolupatričnosť k určitej sociálnej skupine, ktorá je vo všeobecnosti spoločnosťou posudzovaná „inak“, čo neobstojí, rovnako ako tvrdenie, že v danej lokalite v bezpečnostnom pásme vybuďovali rodinné domy i iné osoby. Na rozdiel od stavby sťažovateľky totiž iná namietaná stavba je zapísaná na liste vlastníctva, a teda bola zlegalizovaná. Sťažovateľke napokon boli v jej situácii poskytnuté i procesné záruky, za ktoré ESĽP považoval možnosť súdneho prieskumu zákonnosti požiadavky žalobcu na ochranu jeho práv.

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Proti napadnutým rozhodnutiam sťažovateľka argumentuje:

a) Porušovateľmi nariadený zásah do jej práv spočívajúci v povinnosti odstrániť vlastné obydlie nie je nevyhnutný v demokratickej spoločnosti a primeraný legitímnemu cieľu na strane štátu. Strata obydlia je najextrémnejšou formou zásahu do práva na ochranu obydlia. V prípade zbúrania jej obydlia jej a jej rodine hrozí bezdomovecť, ktoré by malo tiež závažný nepriaznivý dopad aj na ďalšie sféry života rodiny a ich práva (zamestnanie, zdravie, atď.).

b) Je potrebné ďalej zohľadniť aj skutočnosť, že sťažovateľka a jej rodina sú členmi marginalizovanej rómskej komunity, ktorej zraniteľné postavenie v spoločnosti sa prejavuje

predovšetkým vo sfére bývania. Upriamuje pozornosť na časť rozsudku ESĽP vo veci Yordanova a ďalší proti Bulharsku z 24. 4. 2012, ods. 129.

c) V konaní pred porušovateľmi sťažovateľka upozornila na problémy rómskych komunít v oblasti bývania, špecificky v [REDAKOVANÉ], na záverečné odporúčania Výboru Organizácie spojených národov pre odstránenie všetkých foriem rasovej diskriminácie z roku 2013. Citovala z uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Cdo 18/2015 pre zohľadnenie kontextu marginalizovaných komunít a diskriminácie Rómov v prístupe k bývaní. Napriek tomu, že štát a jeho orgány (vrátane Slovenského pozemkového fondu) si sú vedomé nepriaznivej situácie, nepodnikajú žiadne kroky na jej nápravu, nepokúšajú sa o integráciu rómskej menšiny v Plaveckom Štvrtku, hoci vlastní viacero pozemkov pod osadou, ktorá tam stojí desaťročia. Ak by bol záujem riešiť situáciu, mohla by byť miestnej komunite ponúknutá možnosť odkúpiť či prenajať pozemky od štátu. Štát má záujem jedine o odstránenie stavieb Rómov.

d) Sťažovateľka nechcela, aby jej štát dal pozemok zadarmo, prejavila záujem o jeho kúpu alebo prenájom, podnikla kroky na účely legalizácie obydli, štát jej však odmietol poskytnúť užívacie právo v akejkoľvek podobe. Poukazuje na konanie štátu v rozpore s vlastnými záväzkami (Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030 schválená vládou Slovenskej republiky 7. apríla 2021), podľa ktorej vláda nemala na mysli pri čiastkovom ciele zníženia počtu nelegálnych obydli zníženie počtu obydli ich odstránením. Keď mal Slovenský pozemkový fond ako orgán konajúci za štát možnosť dopomôcť sťažovateľke zlegalizovať jej obydlie, konal v rozpore s týmto cieľom.

e) Porušovatelia mali posúdiť aj výkon vlastníckeho práva štátom ako vlastníkom pozemku, na ktorom stojí obydlie sťažovateľky. Predtým sa tam nachádzalo smetisko, skládka odpadu, ktoré ohrozovali zdravie osôb žijúcich v jej blízkosti. V tom čase štát svoje vlastnícke právo nevykonával a zjavne sa k pozemku nehlásil. S námietkami sťažovateľky o rozpore zásahu s požiadavkami nevyhnutnosti a primeranosti sa porušovatelia nevysporiadali spôsobom zohľadňujúcim aj ústavnoprávny rozmer.

f) Porušovatelia nezohľadnili špecifickú situáciu sťažovateľky ako príslušníčky rómskej komunity, hoci v tomto prípade mal byť práve tento kontext pre ich rozhodnutia dôležitý a podstatný. V prípade, že orgány štátu nezaobchádzajú odlišným spôsobom s osobami, ktoré sú v značne odlišnej (nepriaznivej) situácii vo vzťahu k väčšinovému obyvateľstvu, môže to znamenať porušenie zákazu diskriminácie v zmysle čl. 14 dohovoru (rozsudok Thlimenos proti Grécku zo 6. 4. 2000, ods. 44). Porušovatelia sťažovateľkin prípad neposudzovali v rámci jej nepriaznivej situácie a vyhodnotili ho bez zohľadnenia už opísaných špecifik. Sťažovateľka žiada ústavný súd o posúdenie prípadu v kontexte celkovej nepriaznivej situácie rómskeho obyvateľstva v oblasti bývania, keď viac ako 40 % rómskej populácie žije v sociálne vylúčenom prostredí v neadekvátnych podmienkach. Osada v Plaveckom Štvrtku je segregovaná, životné podmienky v nej sú nepriaznivé. Aj ESĽP konštatoval pozitívnu povinnosť prijímať opatrenia s cieľom zabrániť prehĺbeniu dlhotrvajúcej diskriminácie. V tomto prípade napriek tomu, že existovala možnosť zlegalizovania obydli sťažovateľky, štát v rozpore so svojimi záväzkami toto odmietol.

g) Sťažovateľka vyčerpala všetky zákonom poskytnuté riadne opravné prostriedky, ktorými by sa mohla domáhať ochrany svojich porušených základných práv a slobôd podľa Civilného sporového

poriadku (ďalej aj „CSP“) a prostredníctvom ktorých by mohla požadovať nápravu ich porušenia. Za účinný riadny prostriedok nápravy v civilnom konaní sa považuje odvolanie.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a popri zisťovaní, či obsahuje zákonom požadované náležitosti, skúmal, či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.1. K porušeniu označených práv napadnutým rozsudkom okresného súdu:

8. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť.

9. Keď ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, ktorých porušenie namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. m. m. I. ÚS 103/02, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06). Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde (obdobne III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

10. Sťažovateľka proti rozsudku okresného súdu podala odvolanie podľa Civilného sporového poriadku, o ktorom rozhodol krajský súd. Prieskumná právomoc krajského súdu v konaní o riadnom opravnom prostriedku zahŕňa aj ochranu základných práv sťažovateľky. Právomoc odvolacieho súdu tak predchádza právomoci ústavného súdu, preto ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľky v časti namietajúcej porušenie označených práv napadnutým rozsudkom okresného súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

III.2. K porušeniu označených práv napadnutým rozsudkom krajského súdu:

11. Z obsahu sťažnostných námietok vyplýva, že sťažovateľka ústavnou sťažnosťou vyčíta krajskému súdu (ako aj okresnému súdu) primárne vyhodnotenie primeranosti a nevyhnutnosti zásahu do jej hmotných práv, ako aj nedostatočné zohľadnenie jej špecifickej situácie ako príslušníčky marginalizovanej skupiny. Vo zvyšku naznačuje širšie súvislosti jej prípadu.

12. Súčasťou doterajšej judikatúry ústavného súdu je právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu, a preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a pred tým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04). Zmyslom a účelom tejto zásady je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú.

13. Z koncepcie subsidiarity možno okrem iného vyvodit' aj racionálnu požiadavku, aby sa rôzne inštancie súdneho systému zaoberali len spornými otázkami nastolenými stranami dotknutého konania v spore až po tom, čo boli predmetom prieskumu na nižšej inštancii, zároveň však musia prihliadať aj na závažné skutočnosti prípadu, na ktoré prihliadajú *ex offio*, ktoré ostali opomenuté alebo na ne nebolo prihliadané, hoci nesporne mohli mať význam pre výsledok konania.

14. Vychádzajúc z kritérií daných prípadovým právom ESLP (napr. rozsudok Veľkej komory ESLP zo 6. 1. 2011 vo veci Paksas proti Litve, sťažnosť č. 34932/04, § 75), ústavný súd konštatuje, že pred podaním ústavnej sťažnosti je sťažovateľka povinná uplatniť (len) tie opravné prostriedky, ktoré jej (i) priamo patria (sú v jej dispozícii), ktoré sú (ii) efektívne (orgán má právomoc zrušiť, zmeniť rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah do práv a slobôd) a ktoré (iii) zákon pripúšťa. To sa vzťahuje nielen na riadne opravné prostriedky, ale aj na mimoriadne opravné prostriedky.

15. Úlohou dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku je odstránenie najzávažnejších chýb v rozhodnutiach súdov (vady zmätočnosti podľa § 420 CSP), resp. ak dovolateľ namieta nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, zjednocovanie judikatúry [§ 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP], prípadne riešenie zásadných právnych otázok, ktoré neboli vyriešené dovolacím súdom v jeho rozhodovacej praxi [§ 421 ods. 1 písm. b) CSP]. Aj z týchto dôvodov preto prípadné rozhodnutie najvyššieho súdu v dovolacom konaní presahuje hranice rozhodnutia *inter partes*, keďže má oveľa širší a všeobecnejší dosah na aplikačnú prax všeobecných súdov. Dovolanie je možné vo všeobecnosti považovať za dostupný a účinný prostriedok nápravy (IV. ÚS 82/2020). Ústavnoprávny prieskum by prichádzal do úvahy až následne pri posudzovaní ústavnej konformnosti samotného rozhodnutia najvyššieho súdu vrátane jeho posúdenia prípustnosti dovolania v rámci prípadného konania o ústavnej sťažnosti.

16. Predmetom súdneho prieskumu zo strany ústavného súdu by potenciálne mohol byť napadnutý rozsudok krajského súdu len v tom rozsahu, v akom by dovolací súd neposkytol súdnu ochranu sťažovateľke vo vzťahu k jeho nedostatkom, v prípade namietania takých jeho väd nezlučiteľných s označenými právami sťažovateľky, ktoré by v dovolacom konaní nebolo možné uplatniť z dôvodu procesnej úpravy koncepcie dovolania (nemožnosti subsumpcie vady pod vymedzené dovolacie dôvody, pozn.).

17. Ústavný súd si pred predbežným prekovaním ústavnej sťažnosti overil na okresnom súde, že sťažovateľka nepodala proti napadnutému rozsudku krajského súdu dovolanie.

18. Sťažovateľka podala odvolanie podľa § 365 ods. 1 písm. f) a h) CSP (nesprávne skutkové zistenia na základe vykonaných dôkazov a nesprávne právne posúdenie veci). Ústavný súd nenašiel v jej ústavnej sťažnosti odôvodnenie, prečo po nedosiahnutí zmeny rozsudku okresného súdu v odvolacom konaní sťažovateľka nevyužila mimoriadny opravný prostriedok podľa § 419 a nasl. CSP, ktorým by v zásade mohla namietat' obsahovo rovnorodé nedostatky odvolacieho rozhodnutia ako v ústavnej sťažnosti. Okrem vád zmätočnosti podľa § 420 CSP mala možnosť namietat' aj nesprávne právne posúdenie podľa § 432 v spojení s § 421 CSP. Pod dovolacie dôvody by mohli byť zahrnuté aj výhrady k prípadným závažným excesom v dokazovaní či k správnosti právneho posúdenia veci. Aj sťažovateľkou tvrdený kontext jej prípadu mohol byť dôvodom namietania nesprávneho právneho posúdenia veci v spojení s nevyhnutnou požiadavkou ústavne konformného výkladu právnych noriem, čo zahŕňa aj požiadavku výkladu v súlade s medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy. Takýmto výkladom by mohol najvyšší súd potvrdiť širší a všeobecnejší dosah tejto veci na aplikačnú prax všeobecných súdov, ako to napokon bolo v sťažovateľkou odkazovanom rozhodnutí najvyššieho súdu. Ústavný súd nie je oprávnený vyhodnocovať podmienky splnenia prípustnosti dovolania, keďže nie je dovolacím súdom, avšak v rámci posudzovania podmienky vyčerpania právnych prostriedkov priznaných zákonom podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde nemôže bez predbežného posúdenia tejto otázky zodpovedne vyhodnotiť podmienku prípustnosti ústavnej sťažnosti. Zákonná úprava *prima facie* nevyklučuje v prípade sťažovateľky podanie dovolania, preto by mala osobitne uviesť dôvody, ktoré jej bránili v podaní tohto mimoriadneho opravného prostriedku spôsobilého na ochranu jej základných práv a slobôd.

19. V situácii, ak sťažovateľka preukáže, že nevyčerpala právne prostriedky, ktoré jej patria na ochranu jej základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa, ide o výnimku z pravidla o subsidiarite konania o ústavnej sťažnosti. Podstatnou skutočnosťou pri aplikácii výnimky je dôkazná a argumentačná schopnosť sťažovateľky presvedčiť ústavný súd, že takéto dôvody nastali. Sťažovateľka však netvrdila a už vôbec nepreukázala dôvody hodné osobitného zreteľa pre nevyčerpanie dovolania, preto neprichádzal do úvahy ani prípadný postup ústavného súdu v zmysle § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

20. Ústavný súd zastáva názor, že pred podaním ústavnej sťažnosti sťažovateľka mohla a mala namietat' právne vady rozhodnutia krajského súdu v dovolaní, ktorého prípustnosť mohla odôvodniť primárne na pôdoryse § 421 CSP. Dôvody prípustnosti dovolania uvedené v § 421 CSP totiž predstavujú procesnú platformu, ktorou sa strana konania môže účinne domáhať ochrany svojich základných práv, ku ktorých porušeniu malo podľa jej názoru dôjsť nesprávnym právnym posúdením veci. Skutočnosť, že sťažovateľka nevyužila svoje zákonné právo, nie je dôvodom, aby ústavný súd reparaoval jej pochybenie (*mutatis mutandis* II. ÚS 1/08). Nie je úlohou ústavného súdu nahrádzať dovolací prieskum a suplovať právomoc najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu, ktorý má „inštančnú prednosť“ posudzovať správnosť rozhodnutia odvolacieho súdu. V opačnom prípade by mohlo dochádzať k neželanému javu spočívajúcemu vo faktickom vyprázdňovaní právomoci dovolacieho súdu, keď by sa strany sporu obracali priamo na ústavný súd bez využitia dovolania.

21. V tejto časti je z uvedených dôvodov ústavná sťažnosť sťažovateľky neprípustná podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde v spojení s § 55 písm. d) a § 132 ods. 2 a 3 zákona

o ústavnom súde pre nevyčerpanie zákonom priznaných prostriedkov na ochranu jej základných práv a slobôd.

22. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími návrhmi sťažovateľky uvedenými v petite jej ústavnej sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. januára 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu